

Voor veel docenten (en leerlingen) ziet een normale lessenserie er als volgt uit: nieuw hoofdstuk, opdrachten maken, toets. En dat telkens opnieuw. Een toets is daarbij het instrument om te controleren of een leerling iets geleerd heeft, maar met de informatie wordt verder eigenlijk niets gedaan, behalve dan dat het op het rapport komt. En dat is best jammer, want met goede toetsing krijg je veel informatie die het leren vooral daarna bevordert. En als je op deze manier kijkt, moet je dan eigenlijk cijfers geven? Welkom in de wereld van formatief evalueren.

Formatief evalueren: wat is het?

Als het gaat om beoordelen zijn er twee manieren om dat te doen: je kunt summatief beoordelen, en formatief. De eerste manier gaat om een cijfer: leerlingen worden beoordeeld en hier komt een getal of letter uit dat staat voor een bepaalde waarde. Hierop wordt de leerlingen uiteindelijk afgerekend en is dus het eindpunt van het leren. Formatieve beoordeling is daarin anders: het is vooral de start voor het leren. Hierbij wordt een toets gebruikt als middel om te kijken wat beter kan en wat al heel goed gaat. Hierna komt een actie van de docent of van de leerling om te zorgen dat wat er nog mist bijgewerkt wordt. Vaak worden hierbij geen cijfers gebruikt, maar formatief evalueren kan ook met cijfers: het gaat hoe dan ook om inzicht in het leren.

Waarom zou je formatief evalueren?

Voor veel docenten spreekt het idee aan om minder cijfers te geven, maar dat is zeker niet de enige of zelfs de belangrijkste reden. De belangrijkste reden is namelijk dat formatief evalueren helpt bij het bevorderen van het leren. Uit [verschillende onderzoeken](#) blijkt keer op keer dat deze vorm van evalueren het leren echt stimuleert, en dat is waar je het als docent voor natuurlijk voor doet!

Door actief bezig te zijn met de groei van een leerling, en samen te werken aan het behalen van doelen komt er een hele andere dynamiek in de klas. Leerlingen mogen daarin fouten maken, en worden meer eigenaar van het eigen leerproces.

Hoe begin je met formatief evalueren?

In de kern is het idee van formatief evalueren dus eigenlijk heel eenvoudig: je beoordeelt om het leren te bevorderen, niet om het te laten eindigen. Maar waar begin je dan in de klas? Daarbij is het belangrijk om te weten dat formatief evalueren vooral een proces is. Daarbij geef je als docent inzicht in wat er eigenlijk gevraagd wordt van leerlingen. Een voorbeeld is de docent wiskunde die een toets aan het begin van het hoofdstuk af neemt, zodat elke leerling weet op welk onderdeel hij of zij moet verbeteren. Maar formatief evalueren is ook het gebruik maken verschillende instrumenten, zoals rubrics of online feedback tools. Hieronder een aantal praktische voorbeelden waarmee je direct aan de slag kan:

Feedback in de klas

Een van de kernpunten van formatief evalueren is het geven van goede feedback. Maar wanneer is dat nu eigenlijk 'goed'? Denk vooral aan het volgende punt: [richt je op de taak, niet op de persoon](#). Voor leerlingen is het daarnaast minstens zo leerzaam om feedback te krijgen van

klasgenoten. Meer daarover weten? [Kijk dan hier](#).

Rubrics

Een rubric is een instrument wat veel gebruikt wordt bij formatief evalueren. Bij een goede rubric kun je als leerling zien op welke punten je beoordeeld wordt, en wat er gevraagd wordt van je. Op die manier kan vervolgens het gesprek op gang gebracht worden om te kijken waar er nog punten ter verbetering zijn. Meer weten over wat een goede rubric is? [Hier schreven we er eerder over](#).

Online tools

Het geven van (goede) feedback kan soms veel tijd kosten, maar er zijn inmiddels een aantal goede online tools die je helpen om dit proces zo eenvoudig mogelijk te laten verlopen. Twee mooie voorbeelden zijn [ClassKick](#) en [GoFormative](#).

Leren zichtbaar maken

Naast het gebruik van toetsen voor formatief evalueren worden er ook andere manieren ingezet om het leren zichtbaar te maken. Leerlingen kunnen portfolio's maken waarbij ze het leren kunnen vastleggen, en zo groei en ontwikkeling kunnen tonen. Eerder gaven wij ook [8 voorbeelden om het leren zichtbaar te maken](#).

Verdiepen

Op zoek naar meer verdieping over formatief evalueren? Onlangs verscheen het boek '[De Toetsrevolutie](#)', een boek dat zeker de moeite waard is. Het boek is geschreven door [Rene Kneyber](#) en Dominique Sluijsmans. Wat zeer te prijzen is: de uitgeverij stelt het boek gratis beschikbaar als PDF, zodat je zeker weet of je het wel wil kopen. Wat ons betreft is het zeker de moeite waard!

Daarnaast is er op facebook de groep '[Actief leren zonder cijfers](#)', waarin verschillende docenten met concrete voorbeelden komen. Met name docenten als [Martin Ringenaldus](#) en [Jürgen van Remoortere](#) zijn hier de kartrekkers, en dat doen ze erg goed. Echt een mooi voorbeeld van hoe docenten door heel Nederland online samenwerken!

Formatief evalueren is dus iets wat je als docent zeker zou moeten toepassen. Het is daarbij veel meer dan een hype of een mooi idee: het is een manier om te kijken naar leren en ontwikkelen. Heb jij hier ervaring mee? Op welke manier pas je dit toe, of zou je dat willen? We zijn benieuwd!